

Aan het Bestuurlijk Overleg Waddengebied
T.a.v. de voorzitter De heer M.G.J. Harbers
Ministerie van I&W
Postbus 20901
2500 EX Den Haag

Kenmerk: 20230214-1

Betreft: OBW advies BOW 23 februari 2023
Leeuwarden, 14 februari 2023

Geachte heer Harbers,

Op 6 februari jongstleden heeft het Omgevingsberaad Waddengebied gesproken over de agenda en bijbehorende stukken van het Bestuurlijk Overleg Waddengebied van 23 februari aanstaande. Naar aanleiding van deze bespreking komt het Omgevingsberaad Waddengebied tot het voorliggende advies over de verschillende onderwerpen.

Uitvoeringsprogramma Waddengebied 2021-2026

Het Omgevingsberaad Waddengebied (in het vervolg Omgevingsberaad) ziet het vaststellen van het Uitvoeringsprogramma Waddengebied 2021-2026 (in het vervolg Uitvoeringsprogramma) als een eerste stap om de gezamenlijke doelen uit de Agenda voor het Waddengebied 2050 dichterbij te brengen. Het vaststellen van het Uitvoeringsprogramma markeert niet een eindpunt maar is nadrukkelijk ook de start van een vervolg. In dat vervolg zal op een samenhangende wijze uitvoering gegeven kunnen gaan worden aan de verschillende UP's.

Het Omgevingsberaad kan instemmen met het uitvoeringsprogramma Waddengebied 2021-2026 met in achtneming van de volgende opmerkingen.

In hoofdstuk 10 "Verder werken aan transities in het Waddengebied" wordt voor elk dilemma een proces geschetst om te komen tot een routekaart. De laatste stap in dat proces is steeds het voorbereiden van keuzes voor bespreking en besluitvorming in het Omgevingsberaad en het Bestuurlijk Overleg Waddengebied. Dat betekent dat in deze in deze laatste stap door betrokkenen reeds keuzes gemaakt moeten worden die gevolgen hebben voor diverse overheden en belangenorganisaties. Dit vergt onderhandelingen tussen betrokken partijen. Dit onderdeel van deze laatste stap krijgt nu nog niet expliciet aandacht. Het advies is om dit nadrukkelijk aan deze stap toe te voegen. Daarbij dient dan ook aandacht te zijn voor de inrichting en bemensing van deze fase. Er dient zorg voor te worden gedragen dat de juiste mensen met mandaat deze onderhandelingen voeren en in staat zijn om tot een succesvol voorstel voor het BOW te komen. Belangrijk ijkpunt is daarbij dat er voortdurend gewerkt wordt aan het bereiken van de hoofddoelstellingen.

Nu de samenwerking tussen betrokkenen met het vaststellen van het Uitvoeringsprogramma wordt geïntensiveerd, is het werken langs de afgesproken lijnen van samenwerking in het Waddengebied van essentieel belang om de kansen die deze samenwerking biedt ook daadwerkelijk te benutten. Ook voorkomt het werken langs de afgesproken lijnen ruis in de aanpak van de onderdelen van het Uitvoeringsprogramma.

De leden van het Omgevingsberaad roepen de overheden op om binnen hun eigen organisaties deze afspraak nog nadrukkelijker bekend te maken en het een regulier onderdeel van hun aanpak van beleid- of beheervraagstukken te maken.

Eerder heeft het Omgevingsberaad u bericht (advies BOW met kenmerk 20222302) over de samenhang tussen het Uitvoeringsprogramma Waddengebied en het Beleidskader Natuur Waddenzee. Als voorzitter bemerk ik in het Omgevingsberaad dat dit punt nog steeds relevant is. Daarom wil ik onze eerdere opmerkingen hier graag nogmaals onder de aandacht brengen.

Het Uitvoeringsprogramma Waddengebied is opgebouwd langs de lijnen van de Agenda voor het Waddengebied. UP1 en UP2, waar het Beleidskader Natuur Waddengebied onder valt, zijn voor de integraliteit en uitwerking van een aantal andere (schuur)punten randvoorwaardelijk. Wij dringen er daarom op aan om de uitwerking van het Beleidskader Natuur voortvarend ter hand te nemen.

Vanwege deze randvoorwaardelijkheid en de verwachting dat het Beleidskader Natuur voor een deel vergelijkbare schuurpunten op zal leveren als die welke nu in het Uitvoeringsprogramma zijn opgenomen, blijft het advies dan ook om daar waar een sterke samenhang is tussen onderdelen van het Beleidskader Natuur en dilemma's, de aanpak hiervan in samenhang te bezien. Het inwinnen van gegevens of onderzoek kan soms wellicht in één aanpak worden ondergebracht. Daaraan zou ik willen toevoegen om over deze verdere aanpak ook snel duidelijkheid te bieden aan stakeholders.

Tot slot vraagt het Omgevingsberaad ook te houden voor ontwikkelingen die mogelijk al eerder dan 2026 vragen om actualisatie. Evaluatie en actualisatie zijn in het Uitvoeringsprogramma gekoppeld aan een volgend Uitvoeringsprogramma vanaf 2027. Mogelijk doen zich eerder ontwikkelingen voor, zoals bijvoorbeeld het vaststellen van het Beleidskader Natuur, die eerdere actualisatie op onderdelen wenselijk maken.

Ecologisch impulspakket

Het Bestuurlijk Overleg Waddengebied (BOW) wordt gevraagd om in te stemmen met de allocatie van de middelen uit het Ecologisch Impulspakket Waddenzee conform de beschreven procedure.

Bij de vaststelling van de Nota Reikwijdte en Detailniveau PAWOZ in het Bestuurlijk Overleg van 8 december jl. werd ik positief verrast door de beschikbaarheid van 18 miljoen Euro voor Natuurherstel in de Waddenzee. Deze aankondiging in het Bestuurlijk Overleg Waddengebied wekte de verwachting dat samen met de regio gekomen zou worden tot een voorstel voor de besteding van deze middelen. Het had voor de hand gelegen om de prioritering voor natuurherstel binnen de samenwerkingsstructuur van UP2 (Natuurbeheer, -herstel en -ontwikkeling) op te pakken. Dat zou de betrokkenen de mogelijkheid gegeven hebben om samen vanuit de inhoud de prioriteiten in natuurherstel te bepalen. Het is voor het Omgevingsberaad, zonder deze input vanuit UP2 over prioriteiten niet mogelijk om een uitspraak te doen over de allocatie van deze middelen binnen de vastgestelde prioriteiten. Daarmee zegt het Omgevingsberaad niet dat voorgestelde projecten onvoldoende zullen bijdragen aan natuurherstel in de Waddenzee. Wij herkennen de breed gedragen wens om voor de genoemde projecten de benodigde middelen op tafel te krijgen. De totstandkoming van het voorstel bevreedt het Omgevingsberaad.

Wij adviseren om de verdere bespreking en uitwerking van de projecten en inzet van de middelen binnen de vastgestelde kaders op te pakken binnen UP2 en niet zoals voorgesteld binnen het MT Wadden. In de opvatting van het Omgevingsberaad wordt in UP2 gestructureerd samen gewerkt aan samenhangende programma's voor natuurherstel. Daar kan ook de inhoud van de projecten bepaald worden en wat de bijdrage aan natuurherstel is en welke exacte allocatie van middelen passend is. Het Bestuurlijk Overleg Waddengebied blijft het platform voor bestuurlijke besluiten, mocht de uitwerking de kaders van het huidige voorstel overschrijden of er een verschil van inzicht zijn in de keuze van projecten.

Wat betreft de gebiedsinvesteringen zijn de eerste contacten tussen het Omgevingsberaad en het ministerie van EZK reeds gelegd. Dit geeft het vertrouwen dat dit binnen de samenwerkingsstructuren zal worden opgepakt.

Werkplan 2023 Omgevingsberaad Waddengebied

Met veel genoegen draagt het Omgevingsberaad Waddengebied ook in 2023 weer bij aan het goed functioneren van de samenwerking in het Waddengebied. Ik ben van mening dat we onze rol als adviseur van het Bestuurlijk Overleg inmiddels op een goede manier spelen en dat we een goede bijdrage leveren aan de samenwerking in het Waddengebied. De focus voor komend jaar is om dit vast te houden. Ook gaan we, na een periode van soms wat onstuimige ontwikkeling, een stevigere (administratieve) basis onder het Omgevingsberaad leggen om voortgang beter te volgen. Voor de continuïteit van de werkzaamheden helpt het om op een eerder moment duidelijkheid te hebben over de begroting en niet gebonden te zijn aan twee vergadermomenten per jaar van het Bestuurlijk Overleg Waddengebied. Ik pleit er daarom voor dat in het vervolg het MT-Wadden de begroting kan vaststellen als zij van mening zijn dat deze past binnen de gestelde kaders.

Verslag BO Waddengebied d.d 8 december 2022

Impliciet blijkt uit het verloop van de gesprekken binnen het bestuurlijk Overleg dat het advies van het Omgevingsberaad Waddengebied om bijvoorbeeld de inzet van ABDTOPConsult te overwegen bij het onderzoek om te kijken hoe het Kustfonds steviger kan worden neergezet, is overgenomen. In het verslag is geen expliciet besluit opgenomen dat het advies is overgenomen. Mijn verzoek is om expliciet in besluitvorming en verslag op te nemen of een advies van het Omgevingsberaad geheel of gedeelte is overgenomen en te voorzien van een korte motivatie.

Het vaststellen van het Uitvoeringsprogramma Waddengebied is een mooi vertrekpunt om weer verdere stappen te kunnen zetten naar een vitaal, veilig en veerkrachtig Waddengebied waarbij de natuurfunctie van de Waddenzee voorop staat. Ik blijf mij daar ook in het vervolg graag voor inzetten.

Hoogachtend,

Drs. A.A.M. Brok
Voorzitter Omgevingsberaad Waddengebied